

مارک بیومن^{۱۱} با بررسی آثار عمار البصری نسطوری در خصوص منازعات عقیدتی درباره‌ی موضوع "تجسد" در بین فرق گوناگون مسیحی، و دیدگاه اسلامی به مسئله می‌پردازد.

مارک سوانسون^{۱۲} به اشارات و ارجاعات گوناگونی می‌پردازد که مسیحیان عرب درباره‌ی تغییر دین خلیفه مأمون (۸۱۳-۸۳۳ میلادی) به مسیحیت داشته‌اند و تأثیر این حکایات را بر تضعیف روحیه‌ی جوامع مسیحی بی‌می‌گیرد.

لوسی آن هانت^{۱۳} به مطالعه‌ی گچبری‌های درون دیرهای سوری در وادی ناترون^{۱۴} مصر می‌پردازد که با عناصر تزئینی ممتاز عراقی-اسلامی شان اقتضای حضور استادکاران عراقی در مصر آن زمان را دارد. سیدنی گریفیت^{۱۵} و امیلیو پلاتی^{۱۶} به طور جداگانه دو اثر از آثار یحیی بن عدی^{۱۷} را مورد بررسی قرار می‌دهند. مقاله‌ی نخست نوشته‌ی سیدنی گریفیت که به مقوله تذهیب اخلاقی اختصاص دارد، به قدری نمایانگر شباهت دیدگاه‌های مسیحی و اسلامی است که می‌توان آن را با یک متن اسلامی اشتباه گرفت. دومین مقاله واکنشی است به رویه‌ای که عدی در باب یک برهان اسلامی اقامه کرده است. عدی در آن جا این ایده را که افعال انسان نشئت گرفته از خداست و لذا آزادانه نیست رد می‌کند.

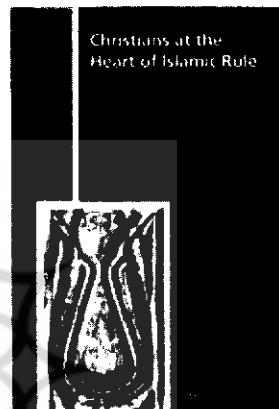
بوهومبرگ^{۱۸} به بررسی سبک زبانی یک بخش از کتاب المجادل^{۱۹} که اثری دایرةالمعارف‌گونه از مسیحیان عرب است می‌پردازد. در این بخش یگانگی و قدرت خلاقه‌ی خدا با استفاده از شیوه‌ی بیان قرآن و انجیل مورد تحقیق قرار می‌گیرد. دیگر نویسنده‌ی کتاب، ژولین فالتس^{۲۰} به بررسی دو روایت از تفسیر از کلیسای Diophysite و کلیسای قبطی بخش آغازین انجیل یوحنا می‌پردازد و اشتراکات بسیار این دو روایت را می‌نماید. مارتین آکادا^{۲۱} اشتراکات و اختلافات فرق گوناگون مسیحی و نیز مسیحیان و مسلمانان را در باب تفسیر آیه‌ی ۱۷: ۲۰ انجیل یوحنا بی‌می‌گیرد.

گابریل سعید رینولدز^{۲۲} اثر قاضی عبدالجبار الهمدانی را به بحث می‌گذارد، همدانی به انتقاد از باورها و اعمال مسیحیان شرقی می‌پردازد، با این هدف که ثابت کند مسیحیت تحریفی است از آموزه‌های اسلامی عیسی مسیح، و بالاخره دیوید توماس^{۲۳} در نوشته‌ی خود، به بررسی چهار مضمون ضد مسیحی در نوشته‌های مسلمانان می‌پردازد.

علی‌رغم پیام‌فی‌المجموع تیره و تار این کتاب، ارزشمندترین درس‌هایی که می‌توان از این بررسی در خصوص رویارویی ادیان مسیحی و اسلام آموخته به گفته‌ی مارتین آکادا آن است که: هر یک از دو طرف بکوشد تا به فهم دیگری نایل آید؛ نه به این خاطر که خطا بودن آن را ثابت کند، بلکه برای آن که ببیند آیا امکان دارد در عین آن‌که جوهر و تمامیت آن‌چه هر یک سعی در بیان آن دارند حفظ شود، توافقی برای فهم دوجانبه به‌دست بیاورد؟

بی‌نوشت:

1 . Christians at the Heart of Islamic rule and scholarship in Abbasid Iraq/ church life	13 . Lucy-Ann Hunt
2 . David thomas	14 . wadi natrun
3. wood brook-mingana symposinm	15 . Sidney Griffith
4 . Qarker	16 . Emilio Platti
5 . Barbara Roggema	17 . Yahya Ibn Adi
6. Hilary Kilpatrick	18. Bo Homberg
7. Diyarat	19 . Kitab al-majdal
8 . Sanadra Keating	20 . Julian Faultless
9 . Abu Riatta Al-takriti	21 . Martin Accad
10 . Jacobite	22 .Gabriel Said Reynolds
11 . Mark Beaumont	23 . David Thomas
12 . Mark Swanson	

مسیحیان در قلب حکومت اسلامی

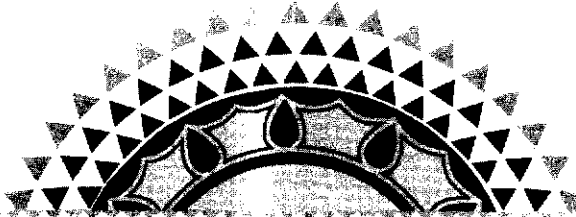
حیات و فعالیت علمی مسیحیان در عراق تحت حکومت عباسی^۱
گرد آورنده: دیوید توماس^۲

ناشر: انتشارات دانشگاهی بریل / ۲۰۰۳

این کتاب نخستین جلد از مجموعه کتاب‌های "تاریخ روابط مسیحیان و مسلمانان" است. مطالب عرضه شده در آن اولین بار در چهارمین گردهمایی وودبروک مینگانا^۳ ارائه شده، که از دوازدهم تا شانزدهم سپتامبر ۲۰۰۱ در مرکز مطالعات کوارکر^۴ در برینگهام با موضوع مسیحیان عرب و اسلام برگزار شد. نویسندگان مسیحی و مسلمانان این کتاب با طرح سیزده مقاله‌ی بحث‌انگیز خود، شناخت ارزشمندی از تعامل فکری دانشمندان و الاهی دانان مسیحی و مسلمان دوره‌ی عباسی (۷۵۰-۱۲۵۸ میلادی) در عراق به دست می‌دهند، همان چیزی که بغداد عباسیان را قادر کرد تا ترکیب فرهنگی متمایز و چندگونگی دینی خود را حفظ کند.

باربارا رجما^۵ با کنکاش در کوشش‌های مسیحیان خاور نزدیک آغاز می‌کند. او نشان می‌دهد که چگونه مسیحیان برای حفظ احساس هویت و توفیقشان بر مسلمانان، آن‌ها را بت پرستان پنهان می‌نمایانند. هیلاری کیلپاتریک^۶ همین موضوع را در "صومعه‌ها از نگاه مسلمانان: کتاب‌های دیارات"^۷ بی‌می‌گیرد. او در این مقاله نوشته‌هایی را مورد بررسی قرار می‌دهد که مسلمانان علاقه‌مند به فهرست کردن صومعه‌ها و دیرها در آن منطقه نوشته‌اند.

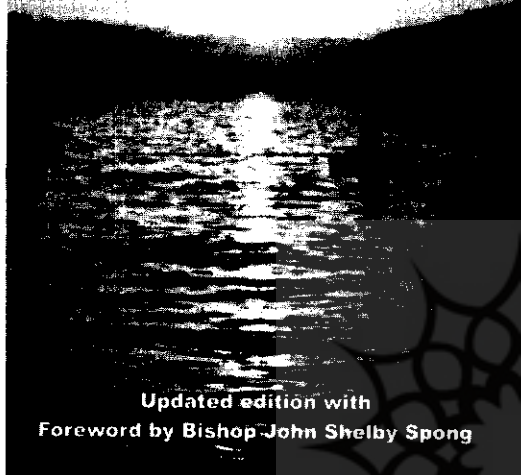
نویسنده‌ی بعدی این کتاب ساندرآکیتینگ^۸ نگاهی دارد به کتابی از ابوریتا التکرتی^۹ که در این کتاب، نویسنده به بررسی موضع کلیسای ژاکوبیت^{۱۰} (درباره‌ی اتحاد خدا و انسان در مسیح، از منظر کلیسای chalcedonian پرداخته است و در کنار آن پاسخی دارد به انتقاداتی که مسلمانان به این موضوع کرده‌اند.

GOD IN US

A Case for Christian Humanism

ANTHONY FREEMAN

Updated edition with
Foreword by Bishop John Shelby Spong

می شود، پذیرفت؟ آیا به عنوان افراد سالم و متوازن می توانیم به خدایی که کارگزار پنهانی همه امور است باور داشته باشیم؟
 دکتر رونالد گلدمن^۷ بررسی بسیار خوبی را در خصوص تأثیر آموزش دینی بر کودکان در دهه ی ۱۹۶۰ به انجام رسانده است (فی المثل نگاه کنید به تفکر دینی از کودکی تا نوجوانی^۸ و آمادگی برای دین^۹ در آن زمان تنها ماده ی آموزش دینی، تدریس انجیل بود. گلدمن نشان می دهد که آشنا کردن کودکان با داستان های کتاب مقدس، بدون ارایه ی هیچ توضیح یا تحلیلی در خصوص آن ها، منجر به شکل گیری مفاهیم خرافی و ناقص از دین و تصویر یک خدای منتقم فرا انسان در اذهان کودکان، حتی کودکان بزرگسال، می شود. بی تردید تکرار آموزه های اخلاقی، عقیدتی و معنوی دین به شکل سنتی آن کافی نیست. چیزی رادیکال، سرشار از خلاقیت، و چالش طلبانه لازم است.
 خدا در ما قطعاً ارزش خواندن دارد. این کتاب در عین کوتاه بودن به مطالب و مباحث اصلی می پردازد. چنین به نظر می رسد که کلیسا با طرد فریمن از جامعه ی مسیحی قدیس دیگری را سوزانده است.

1. God in Us
2. Antony Freeman
3. John A.T. Robinson.
4. Honest to god.
5. David Jenkins.
6. Don Cupitt.
7. Ronald Goldman.
8. Religions thinking from childhood to Adolescence.
9. Readiness for religion.

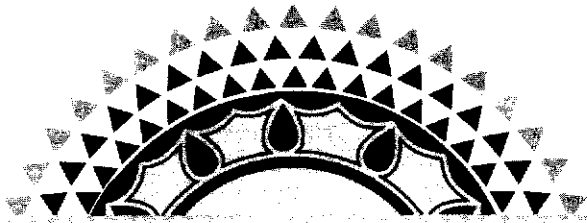
این روزها در رسانه ها نام آنتونی فریمن را به عنوان کشیش اخراج شده از جامعه ی مسیحی، به دلیل "عدم باور به خدا" بسیار می شنویم. شاید دلیل اخراج او همین کتاب باشد. کتابی که او در آن صراحتاً باور خود را به وجود خدایی در درون انسان ها، و نه خدایی در بیرون آن ها به مثابه ی موجودی فراطبیعی اعلام می کند.

آنتونی فریمن در این کتاب می کوشد لذت خود را در کشف این امر که خدا، به طور خاص، خدای انسان هاست، با دیگران قسمت کند. به اعتقاد او مراد مسیحیت از عشق، ایمان، امید و شفقت هنگامی درک می شود و به واقعیت می پیوندد که این مفاهیم را در سطح انسانی معنی کنیم، نه آن که در به دست دادن یک بنیان کلامی-فلسفی پوچ و بی معنی از آن ها بکوشیم. این بدان معنی نیست که این کتاب تنها به بیان یک تجربه ی شخصی می پردازد. خوانندگان کتاب هم اکنون فلسفه از این که فصول کوتاه کتاب با ارایه ی استدلالی جدید در دفاع از موضوع اتخاذ شده، فی المجموع مؤید چیزی است که در بادی امر آشکارا بدعت آمیز به نظر می رسد. خرسند خواهند شد. با این حال پرسشی که طرح می شود این است: آیا یک مسیحی، به ویژه یک کشیش مسیحی، حقیقتاً می تواند به خدایی "آن بیرون" باور نداشته باشد؟ ذکر چند نکته در این خصوص لازم می نماید.

نخست، اصل اساسی در مسیحیت "تجسد" است یعنی در قالب انسان در آمدن خدا. شاید در بین ادیان بزرگ جهان تنها مسیحیت باشد که می تواند تجلی یافتن خدا در صورت یک انسان را بپذیرد. در عهد جدید عیسی مسیح در پی بنانهان شریعتی جدید نیست، او مبلغ این آموزه است که ما با عشق ورزیدن به یکدیگر به خدا خدمت می کنیم. "من گرسنه بودم، شما به من خوراک دادید، تشنه بودم، به من آب دادید؛ غریب بودم، مرا به خانه تان بردید؛ برهنه بودم، به من لباس دادید؛ بیمار و زندانی بودم، به عیادتم آمدید... وقتی این خدمت ها را به این برادران من می کردید، در واقع به من می نمودید" (انجیل متی ۲۵: ۳۵-۴۰). "در نظر خدای پدر، مسیحی پاک و بی عیب کسی است که به کمک یتیمان و بیوه زنان می شتابد." (نامه ی یعقوب ۱: ۲۷). لذا مسیحیت از همان ابتدا بین خدا و انسان رابطه برقرار می کند. خدا در انسان تجلی می یابد، خدمت به انسان خدمت به خداست، و سرانجام این خداست که انسان می شود.

دوم. علم و تاریخ در آغاز قرن بیست و یکم چنان دریافتی از جهان به ما بخشیده که متفکران جدی دینی را بر آن می دارد تا مجدداً و به طور ریشه ای به تفکر در باب معنای "خدا" و "دین" در اصطلاح غیر اسطوره ای شان بپردازند. می توان نشان داد که تهدید اصلی فلسفه ی جدید درک مجدد از خداست. کانت و هیوم در عین باور داشتن به خدا شدیدترین نقدها را از دین سنتی و مفهوم دینی از خدا ابراز داشته اند. متألهین جدید، کسانی چون جان ات.ت. رابینسون^۳ (نویسنده ی به راستی^۴) (دیوید جنکینز^۵ و دان کیوییت^۶، همگی خدایی بسیار متفاوت، در نسبت با خدای اسطوره ای، معرفی می کنند؛ از منظری یک خدای ناآشنا، شگفت آور، و ذن گونه، و در عین حال انسانی، دلسوز، مهربان و با گذشت. کارل یونگ روانشناس سوئیسی می گوید: "ما نمی دانیم انسان در کجا به پایان می رسد"، و این گونه یادآور میشود که خدا را در انسان دیدن میتواند به معنای وسعت بخشیدن به معنای "انسان" باشد.

سومین نکته ای که آنتونی فریمن طرح می کند موضع اخلاقی دین است. آیا اخلاقاً می توان ایده ی یک خدای قادر در آن بیرون را که به طور سنتی ارایه

شرق‌شناسانه‌ی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی بیرون آمده و موضوع روزانه‌ی روزنامه‌ها و مجلات غربی و محل اهتمام روزنامه‌نگاران حرفه‌ای اروپایی و امریکایی شده است.

رضوان زیاده پرمسان تجدید اندیشه یا نواندیشی را مسئله‌ای حیاتی برای گفتن اسلامی معاصر می‌داند که اگر نتواند خود را از عزلتی که گرفتار آن است رها کند همانند گذشته و به ویژه همانند دهه‌های متوالی اخیر، به تکرار و بازگویی مقولات سلف بسنده خواهد کرد و نخواهد توانست چهره‌ی انسانی اسلام را به جهانیان نشان دهد.

کتاب **سؤال التجديد** از یک مقدمه و پنج فصل تشکیل شده است؛ فصل اول کتاب، با عنوان «اسلام معاصر و پرمسان نواندیشی»، به تاریخچه‌ی مفهوم «نواندیشی» و دیرینه‌ی تاریخی آن می‌پردازد. در دوران جدید نخست امین الخولی با کتاب **التجدید فی الدین** در سال ۱۹۳۳ و وحید الدین خان، اهل پاکستان، در سال ۱۹۷۸ با کتاب **تجدید علوم الدین**، به موضوع تجدید اندیشه‌ی دینی اهتمام گمارده‌اند. مفهومی که وحید الدین خان از تجدید علوم دین اراده کرده بود، مفهومی احیاگرانه بود؛ یعنی زودن زنگارها و غبارهایی که بر دامن دین نشست است.

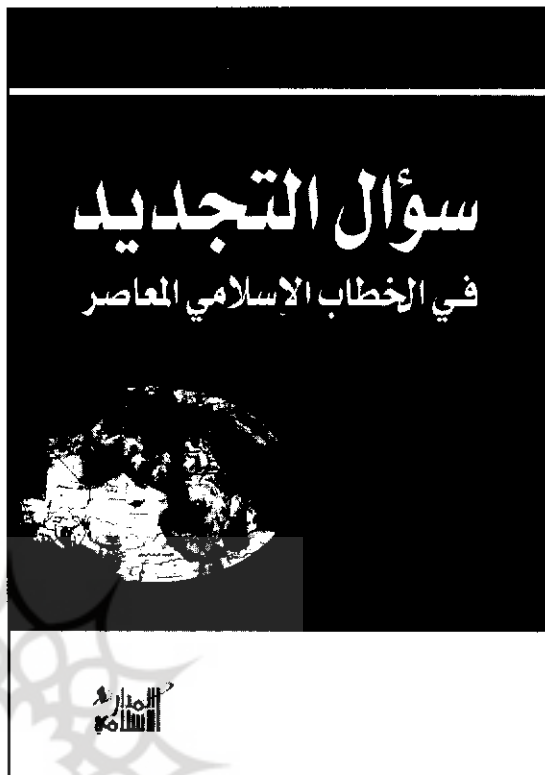
رضوان جودت زیاده سه مرحله برای پرمسان نواندیشی در یک قرن و نیم اخیر برمی‌شمارد:

مرحله‌ی نخست، اثبات امکان نواندیشی است که در واکنش به اتهام برخی شرق‌شناسان به اسلام شکل گرفت. اینان دین اسلام را فاقد قدرت تطور و تجدد و عقب‌ماندگی مسلمانان را معلول این علت دانستند. در پاسخ به این اتهام‌ها و ادعاها، عبد المتعال الصعیدی، کتاب **المجددون فی الاسلام** را نوشت که از نخستین کتاب‌هایی است که در قرن بیستم درباره‌ی این موضوع نوشته شده است. او در این کتاب تأکید کرد که اسلام ظرفیت تجدید و تجدد در هر زمانی را دارد. همچنین محمد اقبال لاهوری در کتاب خود، **تجدید اندیشه‌ی دینی در اسلام**، اصل اجتهاد را به عنوان مبدأ حرکت و پویایی اسلام معرفی کرد.

مرحله‌ی دوم، اثبات مشروعیت نواندیشی دینی است و پس از اثبات این مشروعیت، به گونه‌ای که تقریباً همه هر چند با خواسته‌ها و اهداف متفاوت، از آن سخن می‌گویند به مرحله‌ی سوم، یعنی ضرورت نواندیشی دینی و نیاز به آن می‌رسیم.

نویسنده از احمد عابد جابری نقل می‌کند که پرسش از تجدید اندیشه و نواندیشی، پرسشی معرفتی نیست؛ یعنی از آن نوع پرسش‌ها نیست که پاسخ خود را در حجمی کمی یا کیفی از معارفه که به پرسش‌گر عرضه می‌شود، می‌جوید. پرسش از نواندیشی پرسشی عملی است؛ پرسشی است که پاسخ تدریجی و متجددانه و روبه‌رشدش را در ممارست (پراکسیس) می‌جوید و نه پیش از آن و نه بالاتر از آن و نه خارج از آن. جابری همچنین تأکید می‌کند که راهی به سوی تجدید و نواندیشی نیست مگر از درون «میراث» و با ابزارهای خاص و امکانات ذاتی «میراث» و در عین حال، یاری گرفتن از ابزارهای روش‌شناختی و معرفت‌شناختی عصر ما.

فصل دوم کتاب، طیف‌های متنوع و متعدد گفتن اسلامی معاصر را مورد توجه قرار داده است. در ابتدای این فصل، چالش قدرت و معرفت در جامعه‌ی عرب با تأکید بر نمونه‌ی سید قطب و کتاب **پروازهاش، معالم فی الطريق** و با استفاده از نظریه‌ی میشل فوکو بررسی شده است. نویسنده به نظریه‌ی فوکو درباره‌ی ارتباط دانش و قدرت و چالشی که از روزگاران قدیم میان صاحب قدرت و اصحاب دانش برقرار بوده و در جریان آن، اصحاب قدرت سعی در تولید دانشی متناسب و دل‌خواه قدرت داشته‌اند و دانش را سانسور می‌کرده‌اند و اصحاب دانش نیز با اظهار این که عالم معرفت، عالم حقیقت و آزادی است و عالم قدرت سراسر شر و خطاست، اشاره می‌کند و نشان می‌دهد که چگونه خلأ معرفتی‌ای که جریان اخوان المسلمین پس از کشته

مجید مرادی

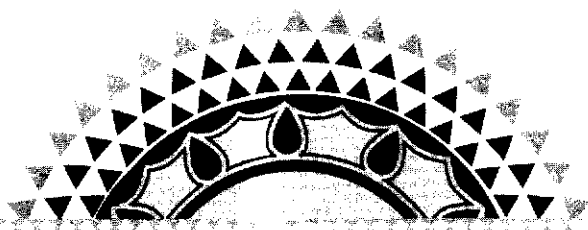
پرمسان نواندیشی در گفتن اسلامی معاصر

نویسنده: رضوان جودت زیاده

بیروت، دار الملتار الاسلامی، چاپ اول، ۲۰۰۴

جریان نواندیشی دینی که از یکصد و پنجاه سال پیش، با اهداف و انگیزه‌ها و ژرفای متفاوت در جهان اسلام آغاز شده است، عرض گسترده‌ای دارد که یک سوی آن احیاءگری است و سوی دیگر آن اصلاح‌گری. جریان احیایی بیشتر به احیای آموزه‌های اصیل دینی و بازگشت به خویشتن اصیلی که در گذشته شکل گرفته است می‌اندیشد و جریان اصلاحی تحت تأثیر داده‌های جدید علمی و کلام جدید و توجه به مقاصد شریعت به جای اجتهاد سنتی سلفی و در صدد هم‌گامی با تحولات جدید و سازگاری فهم دینی با شرایط نوین است.

هر جریان نواندیشانه‌ای طبعاً نقطه‌ی محرکی داشته و دارد. نویسنده‌ی کتابه دکتر رضوان جودت زیاده، معتقد است در شرایط کنونی و پس از یازدهم سپتامبر، نواندیشی دینی ضرورت مضاعف یافته است؛ زیرا حادثه‌ی یازدهم سپتامبر، پس از ظهور روند جهانی‌سازی و انحصارطلبی اقتصاد بازار و اعلام «پایان تاریخ» (فوکویاما) و نازایی دیگر الگوهای تمدنی برای تولید نظام‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جایگزین و پس از انقلاب اطلاعاتی و از میان رفتن عنصر جغرافیا به وصف بُعد مکانی‌اش، اتفاق افتاد و محاسبات امنیتی را به جای همه‌ی محاسبات انسانی گذشته، مانند فقر و گرسنگی و محیط زیست و حقوق بشر و... نشانده. با این حال، مهم‌ترین اثر این حادثه، در مفهوم «اسلام» و به تعبیر دقیق‌تر، در پرسش از توانایی مسلمانان بر تجدید فهمشان از اسلام و ایجاد انقلابی معرفتی در درون حوزه‌ی معرفتی اسلام بود؛ به گونه‌ای که به جهان فرصت ارتباط و آشنایی صمیمانه‌تر با قرآنی انسانی از اسلام را بدهد. اکنون اهتمام جهانیان به اسلام از حوزه‌ی مطالعات

شدن زود هنگام بنیان گذار آن، حسن البناء از آن رنج می برد، به ظهور جریان تندرو که سید قطب پیش تاز آن بوده انجامید.

سید قطب که بیشترین تأثیر را بر جریان های اسلام گرای معاصر گذاشت، با تولید اندیشه‌ی حاکمیت و جاهلیت تقریباً همه‌ی جوامع بشری زمان خود و از جمله جوامع اسلامی را جوامعی جاهلی نامید. او طیفی از گفتمان اسلامی یا می توان گفت نواندیشی اسلامی را نمایندگی می کند که از میراث فقهی کلاسیک فاصله گرفت و راه ارتباطی جدیدی با نصوص دینی پیدا کرد. این روش باعث اعتراض و انتقاد بسیاری از فقه های سنتی و در رأس آن ها، شیخ الازهر شد و سبب شد که او را به جسارت نسبت به نصوص دینی متهم کنند.

نویسنده در بخش دیگری از فصل دوم کتاب در مقاله‌ای با عنوان "نقد عقل اسلامی از دیدگاه محمد ارکون؛ پرسش تاریخی در بستری اجتماعی"، چهار مرحله‌ی اصلی‌ای را که ارکون برای میراث اسلامی برمی شمارد، یادآور می شود که عبارت‌اند از:

۱. عصر ظهور قرآن و شکل گیری اولیه‌ی تفکر اسلامی؛
۲. عصر کلاسیک: عصر عقلانیت و شکوفایی عملی و تمدنی؛
۳. عصر مدرسی: عصر تکرار و بازخواری و انحطاط؛
۴. عصر نوزایی (قرن نوزدهم تا دهه‌ی پنجاه قرن بیستم).

به گفته‌ی او، مرحله‌ی پنجمی را هم باید به مراحل بالا افزود و آن، انقلاب ناسیونالیستی جمال عبد الناصر (۱۹۷۰-۱۹۵۲) و پس از آن، انقلاب اسلامی ایران (۱۹۷۹) تا امروز است.

ارکون عقل اسلامی کلاسیک (سنتی) را عقلی می داند که با پذیرش مرجعیت نص قرآنی و به تعبیر دیگر، اصل الهی عقل، نشان دار شده است. هر چند عقل اسلامی کلاسیک به تولید علم اصول فقه اکتفا نکرد، پیدایش علم اصول فقه و بالندگی آن به دست شافعی، ما را وامی دارد تا مفهومی جدید و کارآمد از عقل اسلامی، از حیث تاریخی و تأملی، استخراج کنیم.

ارکون در مینارپردازی برای مشروعیت نقد عقل اسلامی (پروژه‌ای که او دنبال می کند)، به پرسش تاریخی یا مشروعیت تاریخی استناد می جوید؛ زیرا تقسیم بندی تاریخی عقل اسلامی، انواع دیگری از عقل را به وجود آورده است و ما با عقل واحدی مواجه نیستیم.

ارکون در یکی از گفت و گوهایش، پس از توضیح مفهوم عقل اسلامی، آن را شاخه بندی می کند و از عقول اسلامی و نه عقل اسلامی سخن می گوید و همین امر است که به تکثرگرایی و تکثرنگری مشروعیت می بخشد؛ زیرا این عقول متکی بر مرجعیت ها و حاکمیت های فرهنگی متعدد و متنوعی است.

در مقاله‌ی دیگری از این بخش، رضوان زیاده خوانشی از کتاب پرآوازه‌ی **الفکر الاصولی و اشکالیة السلطة العمليّة فی الاسلام** ارایه می کند و رابطه‌ی دانش و قدرت را به روایتی دیگر بازگویی می کند.

نویسنده‌ی کتاب، پس از آن، نقد عقل سلفی از دیدگاه عبد الجواد یاسین، را در مقاله‌ای دیگر بررسی می کند. عبد الجواد یاسین معتقد است عقل اسلامی امروزی، تا حدی اسفانگیز نسبت به اعتبارات و ملاحظات واقعیت بشر معاصر تجاهل می ورزند و اصرار دارد تا از طریق فقه که در نتیجه‌ی مواجهه با نص در دوران قدیم شکل گرفته است و نیز از طریق فهم شریعت از راه فهم سلفه با نص تعامل برقرار کند که نتیجه‌اش پوشاندن واقعیت امروز، پشت واقعیت سلف است. در چنین شرایطی نص، توانایی کارکردی کاملش را از دست می دهد و نشانه‌ی آن به وضوح در شکاف میان عقل اسلامی معاصر و مسائل عصر کنونی آشکار است. این تنها مشکل عقل اسلامی معاصر نیست بلکه تعامل با نص از راه سلفه عادت "سلفی" تثبیت شده‌ی است و بنا به تعبیر او، خود سلف هم از روزگاران پیشین، "سلفی" بوده‌اند.

طیف های دیگری که رضوان زیاده، از نواندیشی دینی معاصر نشان می دهد، اندیشه های طه عبد الرحمان، هشام جعيط، نصر حماد ابو زیند، ابو يعرب المرزوقي، محمد

شحرور - که نویسنده او را گمراهی در وادی نواندیشی می نامد- و احمدیه النيفر است. عنوان فصل سوم کتاب "اسلام و نوگرایی سیاسی؛ دشواری های انسان باوری، دموکراسی و حقوق بشر" است. نویسنده در این فصل، ناهماهنگی مواضع متفکران مسلمان درباره‌ی موضوعاتی چون مدرنیسم، حقوق بشر و دموکراسی را متذکر می شود؛ از یک سو، برخی دموکراسی و تکثرگرایی را از اصول اسلام می شمردند و از سوی دیگر، کسانی اشکال نوگرایی را، شیوه های جدید جنگ با اسلام می دانند. این حالت نشانه‌ی ناتوانی اندیشه‌ی اسلامی از تولید گفتمانی خاص در مسئله‌ی نوگرایی یا تولید موضعی انتقادی نسبت به آن است.

رضوان زیاده در فصل چهارم کتاب، "اسلام سیاسی، روندها و سرنوشت های متباین" به این نکته توجه می دهد که جریان های مختلفی که تحت عنوان کلی "اسلام سیاسی" می گنجد سرنوشت واحدی ندارند. نویسنده به برخی نگاه های جان اسپوزیتو اشاره می کند که جنبش های اسلامی را در پرتو روابط اجتماعی و سیاسی و در چارچوب محیط و شرایط اقتصادی شان مطالعه و تا حد امکان از تعمیم های خرافی پرهیز می کند. اسپوزیتو نمونه های متعددی از جنبش های اسلامی را مطالعه کرده است تا میزان قدرت این جنبش ها بر سازگاری دموکراتیک با جوامع خود را نشان دهد.

در بخش دیگری از این فصل، نویسنده دو نگره‌ی متفاوت (برهان غلیون و سمیر امین) در برون شد از بحران مشارکت کنونی جوامع عرب را بررسی می کند. غلیون بحران کنونی را بحرانی اجتماعی-سیاسی می داند که با شکل گیری نخبگان جدید در مرحله‌ی پسااستعمار و با جنایی گروه نخبگان نوگرا و دیگر گروه های اجتماعی منزوی از روند نوسازی پدید آمده است؛ زیرا دولت های جدید بر نخبگان اتکا داشته‌اند و این سبب شکاف میان نخبگان و جامعه شده است.

اما نگره‌ی سمیر امین مبتنی بر قاعده‌ی تحلیل بحران سرمایه داری کنونی جهانی است که امروزه کارکرد آن، اطراری بحران هاست و نه حل آن. این نگره که نگره‌ی نومارکسیستی است شیوه‌ی تولید آسیایی را مدخلی برای فهم بحران داخلی این جوامع می داند.

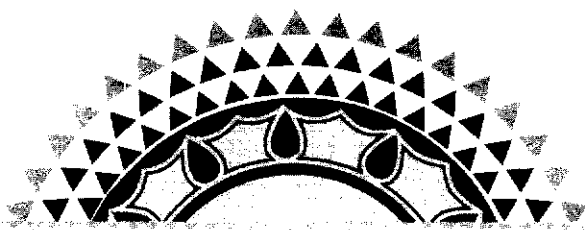
فصل پنجم کتاب به "اسلام و شرق شناسی" و تحلیل اسلام از نگاه شرق شناسان می پردازد.

در مقاله‌ی نخست این فصل، رهیافت پژوهشی ایمن ابراهیم در مردم شناسی اسلام و نقش عامل قبیله در تاریخ اسلام بررسی شده است. ایمن ابراهیم مطالعاتی را که به دهه های نخست ظهور اسلام پرداخته‌اند از جهت روش به سه دسته تقسیم می کند:

۱. روش اول، تکوین دولت اسلامی را از راه پدید آمدن دین جدید و سازمان یابی زندگی امت در مدینه می داند و در نتیجه میان ظهور دین اسلام و تکوین دولت اسلامی تطابق می بیند. از این جاست که در طول تاریخ صدر اسلام، میان نظام قبیله و نظام دولت جدید دوگانگی به چشم می آید. فیلهاوزن، مونتگمری وات و عبدالعزیز النوری از این دسته شرق شناسان‌اند؛

۲. روش دوم، اختلافی اساسی با روش نخست دارد؛ زیرا معتقد است چارچوب انقلابی و توفنده‌ی رسالت محمدی، انقلابی ریشه‌ای در کلیت حیات اجتماعی عرب پدید آورد که توانست به حاکمیت نظام جاهلی پایان دهد و دولتی را پدید آورد که پیامبر، خود زعامت آن را عهده دار بود. شرق شناسان زیر، بر این روش هستند: دنور، پژوهش گر امریکایی که فتوحات اولیه‌ی اسلامی را مطالعه کرده، کرون، هاندز و همچنین طیب تیزی و حسین مروه که از مارکسیست های عرب هستند؛

۳. روش سوم بر تلوم و استمرار تاریخ عرب از عصر جاهلی تا عصر اسلامی تأکید می کند. ایمن ابراهیم روش سوم را تأیید می کند و تأکید می ورزد که ممارست سیاسی پیامبر بزرگوار از سال ۶۲۲ تا ۶۳۲ میلادی، مرزهای نظام قبیله‌ی را در ننور دیده بود.

کیان میر احمدی

دین های ژاپنی

نویسنده: سیچیکو یوسا

مترجم: حسن افشار

تهران، نشر مرکز، چاپ اول، ۱۳۸۲

به مزاح می گویند: ژاپنی ها شینتو به دنیا می آیند و بودایی از دنیا می روند. اما نه همه ی ژاپنی ها. گروهی از آن ها ادعا می کنند که شینتو می میرند؛ چون از این اندیشه که پس از مرگ به نیاکانشان می پیوندند آرامش خاطر دارند. در هر حال برای بسیاری از ژاپنی ها ادیان شینتو و بودا مکمل یکدیگرند و مرز بین آن ها قابل تشخیص نیست. بیشتر ژاپنی ها اعمال بودایی و شینتو را هرگز از یکدیگر جدا نمی کنند. وانگهی بسیاری از جشن ها و اعمال دینی سنتی از قبیل خانه تکانی پایان سال، از دیرباز جنبه ی فرهنگی پیدا کرده و مقاطعی از زندگی را تشکیل داده اند.

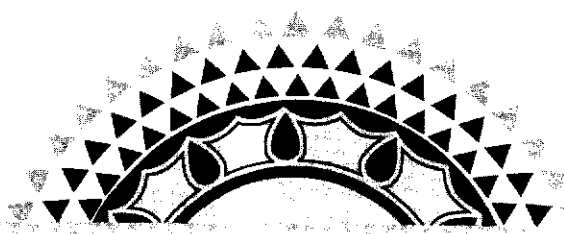
دین های ژاپنی کتابی است از مجموعه ی کتاب های "ادیان جهان" که از سوی نشر مرکز منتشر می شود. نویسنده با نثری پاکیزه و روان و به سادگی، ظهور فرقه ها و ادیان مختلف ژاپنی را توضیح می دهد و آن ها را در لفاظی از وقایع تاریخ ژاپن می پیچاند که در بستر تحولات جهانی روی داده اند.

به زعم نویسنده، دیانت ژاپنی، به طور سنتی، ملغمه ای از ادیان شینتو و بودا به علاوه ی عناصری از کیش کتفوسیسوس، دائوی مردمی و دین های عامیانه ای بوده که در چارچوب آیین های شینتو و بودایی در هم تنیده اند. "شینتو" در اثر حاضر نه به مرام یا فرقه ی خاصی از شینتو بلکه به مجموعه شعایر و احساسات دینی بومی ژاپنی ها اطلاق می شود که از روزگار باستان

بوده و هنوز در کنه جان آن ها نوعی بستر معنوی و فرهنگی را می سازد. این روح "شینتو" معمولاً دنیا را می پذیرد و تندرستی و دارایی و خوشبختی را نشانه های حمایت "گامی" (خدایان و قدرت های فوق طبیعی دیگر) می گیرد. دین بودا که در هندوستان پدید آمده بود، از راه چین و کره به ژاپن رسید. مؤسس دین بودا، سیدهارتا گائوتاما، امیرزاده ای بود از امارات عشیره ای کوچکی تحت حکومت طایفه شاکیا. او در بیست و نه سالگی به تاج و تخت پشت پا زد و ریاضت پیشه کرد و سرانجام پی برد که معرفت دینی را نه با ریاضت کشی و نه با لذت جویی بلکه با مراقبه به شرط حفظ سلامت می توان به دست آورد. این "میانگین ریاضت و لذت" انگ دین بودا شد.

دین های شینتو و بودا فراوان در یکدیگر تأثیر گذاشته اند ولی در میان مردم به یک "تقسیم کار" راحت بین خود دست یافته اند. "لوتیش د المئیدا"، یسوعی پرتغالی ای که در ماه مه سال ۱۵۶۵ از معبد کاسوگا در نارا دیدن کرده است، می نویسد: "ژاپنی ها برای طول عمر، سلامت، ثروت، شهرت و هر امتیاز دیگری به درگاه "گامی" (خدایان) دعا می کنند، ولی رستگاری اخروی را از هوتوکه (بودا) می خواهند." این تقسیم کار تا امروز در ژاپن بر جای مانده است.

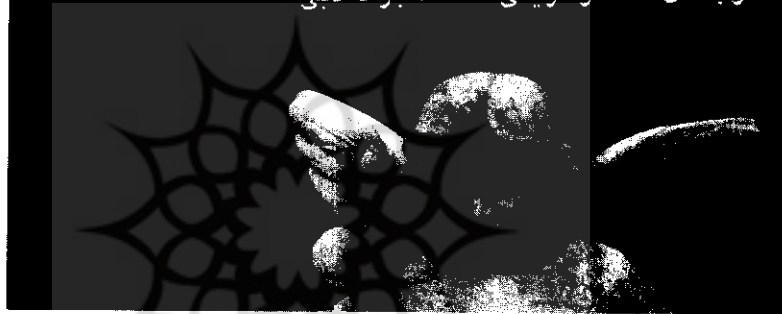
یوسا کتاب خود را در هشت بخش تدوین کرده است: "دین های ژاپنی، گذشته و حال"; "شینتو؛ دین بومی ژاپن"; "ورود دین بودا"، "پیدایش فرقه های بودایی کاماکورا"، "سده های میانه"، "آغاز دوران جدید"، "دوران جدید" و "دین های ژاپنی در هزاره ی نو". نمایه، واژه نامه و فهرستی از عیدها و تعطیلات عمده ی ژاپن نیز در پایان کتاب آورده شده است.

کتاب نیایش

گردآورنده: جولیت مابی

ترجمه‌ی: سحر کریمی محمد جواد ادبی

محمد جواد ادبی

کتاب نیایش

گردآورنده: ژولیت مابی^۱

مترجمان: محمد جواد ادبی، سحر کریمی

تهران، نشر ریش، ۱۳۸۳

برای آن‌که در درازنای تاریخ بتوان نقیبه به نیایش‌ها و ادعیه‌ی قدیسان و بزرگان زد باید از جایی شروع کرد که نقطه‌ی عزیمت قابل اعتمادی باشد. کتاب نیایش^۲ این نقطه را برای شما فراهم می‌کند. جهان ایمان در تجلی کلمات است که لباس نیایش را بر تن می‌کند و شاید بتوان گفت آن‌چه مؤمنان شرق و غرب عالم را به هم متصل می‌کند زبان مشترک نیایش است؛ چراکه هر کس به زبانی صفت و مدح او می‌گوید اما همه‌ی زبان‌ها در "مدح آفتاب" با هم در اشتراک‌اند.

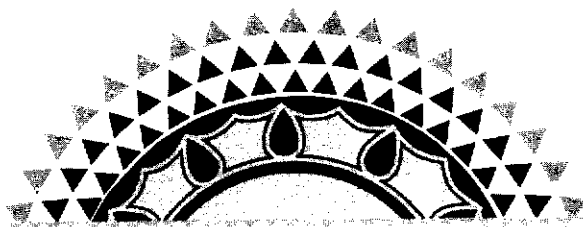
گردآورنده‌ی این کتاب خانم ژولیت مابی است که بیش از پانزده سال سرپرست ویراستاران انتشارات معروف و پرکار وان ورد^۳ را بر عهده دارد. او پیش از این گردآورنده و تدوین‌کننده‌ی مجموعه آثاری با همین رویکرد بوده است با عنوانی نظیر: "کلماتی به سوی وادی آرامش"، "سخنانی در شفای جسم و جان"، "کتاب تعلیم برتر لاهی"، کتاب احسان‌های عظیم ربانی، و غیره. مابی در آثار خود نشان داده که تدوین‌کننده‌ی متجری است و جد و جهدش بر گلگشت باغ‌های عالم معنی متمرکز است. کتاب نیایش نیز که از آخرین آثار اوست و در سال ۲۰۰۰ منتشر شده است از همین شاخصه برخوردار است. این کتاب از چهار فصل کلی و ده‌ها بخش جزئی تشکیل شده که فصول کلی آن عبارت‌اند از: "ساختن عمارتی در ارتباط با خدا"، "استعانت و مدد در اوقات نیاز"، "نیایش‌ها و برکت‌ها و ادعیه‌ای برای وقایع و زمان‌های خاص". مابی در پیش‌گفتار

کوتاه کتاب نیایش را کنش جهان‌شمولی می‌داند که دگرگون‌کننده و التیام‌بخش است. وی نقش دعا را در کمال عقلانی زیست بشر پر اهمیت می‌داند و اذعان می‌کند که برای گام نهادن به ماورای وجود مادی و درک حقیقت هویت روحانی خود، باید در دنیای هزار رنگ و غنی نیایش گام برداشت. مابی بر این نکته تذکار می‌دهد که برخی از دعاها را به دلیل صراحت و سادگی‌شان زمزمه می‌کنیم و برخی دیگر را به دلیل پیچیدگی و ادیبانه بودنشان واگوبه می‌کنیم.

محمد جواد ادبی و سحر کریمی به صورت مشترک بخش اول این کتاب را با زیرعنوان "تسبیح و بندگی"، "شکر"، "در جست‌وجوی نزدیکی به خدا"، "غنا‌ی روحانی"، "ایمان و استقامت"، "غفلت از خویش"، "آرامش باطنی" و "قراغت" ترجمه کرده‌اند و نشر ریش آن را به صورت دوزبانه منتشر کرده است. این اثر در کنار مجموعه‌های دوزبانه‌ای که از اشعار معنوی کسانی مثل جبران خلیل جبران منتشر شده در نوع خود اولین اثر دوزبانه‌ای است که در حوزه‌ی نیایش ادیان عرضه شده است. مترجمان کوشیده‌اند در برگردان پارسی این اثر از معادلات دقیق و هم‌طراز با سنن مختلف دینی بهره‌گیرند. مع‌الوصف به دلیل روان بودن اصل اثر، مقابله‌ی ترجمه‌ی فارسی با متن انگلیسی روبه‌رو ممکن و قابل استفاده است. کتاب نیایش با این جمله از متکلم و آگزیستانسیالیست معروف سورن کی یرکه گور آغاز می‌شود: "نیایش به تغییر در خلأوند منجر نمی‌شود بل، به دگرگونی روح نیایش‌گر می‌انجامد.

پی نوشت:

1. Juliet Maobey
2. Book of preper
3. One world

تازه های کتابخانه موسسه گفت و گوی ادیان

در این شماره جهت اطلاع علاقه مندان تعدادی از کتابهای جدید در موضوعات ادیان شرق معرفی می شود.

Taoism: The Enduring Tradition

نویسنده: Russell Kirkland

ناشر: Routledge

سال نشر: ۲۰۰۵

Japanes Religions

نویسنده: Nichiko Yusa

ناشر: Routledge

سال نشر: ۲۰۰۲

The Buddha Eye : an anthology of the Kyoto School

ویراستار: Frederick Franck

ناشر: World Wisdom

سال نشر: ۲۰۰۴

Chinese Religions

نویسنده: Joseph A. Adler

ناشر: Routledge

سال نشر: ۲۰۰۲

Hinduism

نویسنده: Pramesh Ratnakar

ناشر: Roli Books

سال نشر: ۲۰۰۵

Hinduism

نویسنده: Ratnakar

Pramesh

ناشر: Roli Books

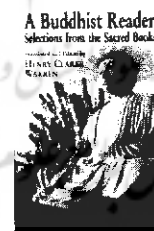
سال نشر: ۲۰۰۴

101 Questions and Answer on Buddhism

نویسنده: John Renard

ناشر: Gramercy

سال نشر: ۲۰۰۲

A Buddhist Reader

نویسنده: Henry Clarke

ناشر: Dover

سال نشر: ۲۰۰۴

به منظور دستیابی به لیست کامل کتابهای جدید می توانید به سایت موسسه مراجعه نمایید.

www.iid.org.ir

کتابخانه ی موسسه ی گفت وگوی ادیان با مجموعه ای غنی از منابع و مآخذ تخصصی این رشته در روزهای شنبه، دوشنبه و چهارشنبه از ساعت ۸ الی ۱۶ آماده ارائه خدمات به پژوهشگران و محققان می باشد.

آدرس : تهران، خیابان ولی عصر روبروی جام چه، خیابان طاهری، پلاک ۳۸

تلفن : ۲۰۴۰۳۴۰

جدیدترین شماره های مجلات تخصصی ادیان

مجله بین ادیانی "insight" در جدیدترین شماره ی خود به اظهار نظر برخی از شخصیت ها از جمله جان هیک، براین والکر و... پرداخته شده است. مقاله ی "چالش تروریسم برای رهبری اسلامی" به قلم ندیم کاظمی به بررسی دیدگاه مرحوم سید جواد خوبی می پردازد که در جای خود خواندنی است. اخلاقی جهانی و نهضت گفت وگویی میان ادیان از جمله مطالب دیگر این شماره است. در بخش کتاب شناسی این نشریه با معرفی چندین کتاب مواجه می شوید که یک مورد آن در بخش معرفی کتاب همین شماره اخبار ادیان آمده است.

editorial
On Suffering
Alan Race, Jim Kenney, Seshagiri Rao
paradigm
Responses
Ursula King, Rosan Yoshida
Walker, John Hick, Kusumita Pedersen
Brian
creative encounters
(1881-1955) Pierre Teilhard de Chardin
global visionary for our times
Ursula King
Terrorist Challenge to Islamic Leadership
The
mizSayed Nadeem Ka
United Nations as a Spiritual Institution
The
vision and commitment of Sri Chinmoy
the
A. Walter Dorn
and the Quest for a Global Ethic
Reflections on the Interfaith Movement
Harold Kasimowi
The Faces of Fundamentalism
Ron Miller and Reilly O'Conner
Fundamentalism

A. Rashied Omar
sacred spaces
The Story of a Hospital Prayer Room
Georgiana Heskins and Imrana Ghumra
voices of youth
The Mentor
Mariah Neuroth
practically speaking
Healthcare and Spirituality
care of the terminally ill muslim patient
spiritually sensitive
Cindy Visscher
focus on the interreligious movement
Unwelcome and Welcome Truths
group of Jews, Christians and Muslims
a statement from a dialogue
in review
Mysticism for Us All
in the World, Catholicism in Dialogue
Teasdale: The Mystic Heart, A Monk
three books by Wayne
Marcus Braybrooke
Reviews
Briefly Noted
poetry
Ten Oxherding Quatrains

Insight

Jim Foy
Love Does That
Meister Eckhart
prayers and meditation
A Hungry Boy and Girl
Modern prayer from Los Angeles, USA
Traveler's Blessing
Traditional Gaelic Blessing

مجله "اسلام و رابطه مسلمانان و مسیحیان" در جدیدترین شماره ی خود از جان هیک مطالبی آورده است و درباره ی او نیز نوشته ای گنجانده است. "تأثیر درگیری های جهانی بر عرصه های داخلی" مقاله ی دیگری است که به بررسی اسلام هراسی در غرب پس از حادثه یازده سپتامبر می پردازد. در بخش معرفی کتابها، از چند کتاب سخن به میان آمده است. جهت اطلاع از بقیه مطالب فهرست مطالب را به انگلیسی آورده ایم.

Islam and Christian- Muslim Relations

Mehmet Sait Reber. Hick, the real and alh-Haqq

John Hick . Response to Dr Reber

Edien Bartels . 'Wearing a headscarf is my personal choice'

11 - the rise of Islamophobia, or new possibilities/Gran Larsson . The impact of global conflicts on local contexts: Muslims in sweden after 9

Heather J. Sharkey . Empire and Muslim conversion: historical reflections on Christian missions in Egypt

Noha Nasser . Expressions of Muslim identity in architecture and urbanism in Birmingham, UK

Book reviews

Books received

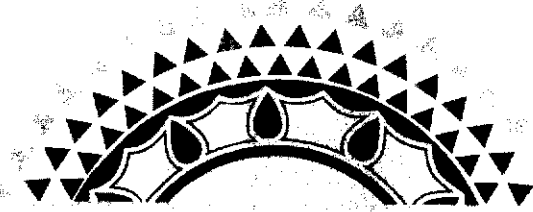
اسامی برخی از مراکز و کتابفروشی‌های ارائه‌دهنده مجله در تهران و شهرستان‌ها

تهران

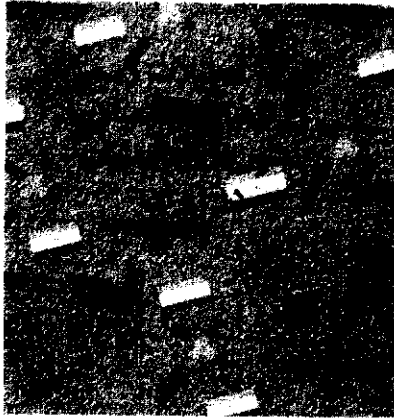
شهر کتاب.....	حافظ، خ حافظ شمالی، نبش زرتشت شرقی، تلفن ۸۸۰۶۶۱۸
شهر کتاب.....	ساعی، خ ولیعصر، جنب پارک ساعی، تلفن ۸۷۱۸۲۰۰
شهر کتاب.....	شکوفه، خ ۱۷ شهریور، نبش شکوفه، تلفن ۳۷۹۹۰۹۳
شهر کتاب.....	باهنر، خ نیاوران، چهارراه کامرانیه، تلفن ۲۲۸۵۹۶۹
شهر کتاب.....	ملت، مجیدیه شمالی، شمس آباد، تلفن ۲۵۱۸۴۸۴
شهر کتاب.....	نیاوران، خ نیاوران، پارک نیاوران، تلفن ۲۸۰۷۰۱۰
شهر کتاب.....	هفت چنار، خ هفت چنار، تلفن ۵۷۲۸۷۹۹
انتشارات آگاه.....	خ انقلاب، روبه‌روی دبیرخانه دانشگاه، تلفن ۶۴۶۷۳۲۳
انتشارات طرح نو.....	خ خرمشهر، خ توپخته بین پنجم و هفتم، تلفن ۸۵۰۰۱۳۸
انتشارات توس.....	خ انقلاب، اول خ دانشگاه، شماره یک، تلفن ۶۴۶۱۰۰۷
کتابخانه طهوری.....	خ انقلاب، بین فروردین و فخر رازی، تلفن ۶۴۰۶۳۳۰
نشر اختران.....	خ انقلاب، بازارچه کتاب، تلفن ۶۴۶۲۲۸۲
نشر باغ.....	خ ولیعصر، مقابل یمپ بنزین باغ فردوس، تلفن ۲۷۱۸۵۵۵
نشر ثالث.....	خ کریمخان زند، نرسیده به ایرانشهر، تلفن ۸۳۲۵۳۷۷
نشر چشمه.....	خ کریمخان زند، نبش میرزای شیرازی، تلفن ۸۹۰۷۷۶۶
نشر داریوش.....	قلهک، جنب سینما فرهنگ، تلفن ۲۰۰۰۴۰۰
نشر نی.....	خ کریمخان زند، بعد از میرزای شیرازی، تلفن ۸۹۰۱۵۶۱
نشر و پژوهش فرزنان.....	خ کریمخان زند، خ مدبری، شماره ۱۶، تلفن ۸۳۱۰۲۵۲

شهرستان‌ها

اردبیل.....	چهارراه امام، کتابفروشی سعدی، تلفن ۲۳۴۸۶۸۵
ارومیه.....	خ امام، کتابفروشی انزلی، تلفن ۲۲۲۸۳۳۸
اسلامشهر.....	ایستگاه نوری، محل توزیع نشریات، تلفن ۲۳۴۲۴۴۱
اصفهان.....	خ چهارباغ، دروازه دولت، فرهنگسرای اصفهان، تلفن ۲۲۰۴۰۲۹
اصفهان.....	خ باغ گلدرسته، کتابفروشی فرهنگیان اصفهان، تلفن ۲۲۱۱۳۳۹
اصفهان.....	خ آمادگاه، روبه‌روی هتل عباسی، کتابفروشی باستان، تلفن ۲۳۲۷۱۳۹
اهواز.....	خ حافظ، بین سلمان و سیروس، کتابفروشی رشد، تلفن ۲۲۱۷۰۰۰
تبریز.....	اول شریعتی جنوبی، کتابفروشی شایسته، تلفن ۵۵۵۲۴۵۸
تبریز.....	خ ارتش شمالی، شماره ۴۱، کتابفروشی سپهر، تلفن ۵۲۶۳۵۵۲
جزیره کیش.....	کتابفروشی روحی، تلفن ۴۴۲۰۰۱۴
دزفول.....	خ طالقانی، نبش هجرت، کتابفروشی رشد، تلفن ۲۲۴۱۰۱۲
زنجان.....	خ امام، روبه‌روی قدس ۷، کتابکده فرهنگ، تلفن ۳۲۲۴۵۱۶
سمنان.....	خ امام، نبش پاساژ رسالت، نشر خلاق، تلفن ۳۳۳۳۴۸۷
سندج.....	خ امام، کتابسرای نوروزی، تلفن ۲۲۲۶۹۶۲
شیراز.....	خ صورنگر، کتابفروشی دانش، تلفن ۳۳۰۹۲۶۱
شیراز.....	تقاطع رودکی و فردوسی، مؤسسه بیغام امروز، تلفن ۳۳۳۳۷۲۶
کرمان.....	چهارراه ارگ، فروشگاه نوین، تلفن ۲۲۲۲۸۶۴
کرمانشاه.....	میدان ارشاد اسلامی، سرپرستی روزنامه همشهری، تلفن ۸۳۳۸۰۵۸
قائم‌شهر.....	میدان طالقانی، کتابفروشی بلال خبشی، تلفن ۲۲۳۱۸۵۹
قزوین.....	خ خیام، کوچه کلیسا، کتابفروشی مولانا، تلفن ۲۲۲۷۹۷۸
قم.....	خ حججیه، شماره ۷۱، کتاب طه، تلفن ۷۷۴۰۵۹۶
مشهد.....	چهارراه کوی دکتر، مؤسسه انتشارات امام خمینی (ره)، تلفن ۸۴۳۰۱۴۷

آثار منتشره مؤسسه گفت و گوی ادیان

تقویم تعطیلات رسمی زرتشتیان، کلیمیان، آشوریان و ارمنیان در ایران
این کتاب در چهار بخش «تقویم تعطیلات رسمی زرتشتیان، کلیمیان، آشوریان و ارمنیان» طراحی شده است و در هر بخش علاوه بر درج مناسبت‌ها، توضیحات اجمالی نیز درباره آنها آمده است. کتاب ۸۰ صفحه و قیمت آن ۱۲۰۰ تومان است که مشترکان مجله «اخبار ادیان»، ۲۰ درصد تخفیف خواهند داشت.

در صورتی که مایل به خرید این کتاب هستید، برگ درخواست زیر را پر کرده، پس از واریز کردن وجه، به همراه فیش پرداختی به نشانی و یا نمابر زیر ارسال کنید و یا مستقیماً به دفتر مؤسسه مراجعه فرمایید.

از برخورد تا گفت‌وگو

(مطالعاتی درباره مناسبات اسلام و مسیحیت)
مترجم حمیدرضا شریعتمداری

رنگینا

کتاب «از برخورد تا گفت‌وگو» مجموعه‌ای از مقالات و فصول برگزیده متفکران و نویسندگانی چون «سیدمحمد حسین فضل‌الله»، «موریس بورمانس»، «رضوان السید»، «سعد غراب» و «سمیر جیلل الیسوعی» است که هر کدام از زاویه خاصی موضوع روابط مسلمانان و مسیحیان را در طول تاریخ بررسی کرده و ظرفیت‌های دو دین اسلام و مسیحیت را جهت تعامل مسالمت‌آمیز بیان کرده‌اند. کتاب توسط حمیدرضا شریعتمداری ترجمه شده و در ۲۵۸ صفحه به چاپ رسیده است. قیمت آن نیز ۲۲۰۰ تومان است که برای مشترکین مجله «اخبار ادیان» ۲۰ درصد تخفیف منظور خواهد شد. در صورتی که مایل به خرید این کتاب هستید، برگ درخواست زیر را تکمیل و پس از واریز کردن وجه، به همراه فیش پرداختی به نشانی و یا نمابر زیر ارسال کنید و یا مستقیماً به دفتر مؤسسه مراجعه فرمایید.

تهران، خیابان ولیعصر، روبه‌روی جام‌جم، خیابان شهید طاهری، شماره ۳۸، مؤسسه گفت‌وگوی ادیان،
تلفن ۲۰۴۰۲۴۰، نمابر ۲۰۵۲۳۵۵، صندوق پستی ۵۹۳۳-۱۵۸۷۵

رتال جامع علوم انسانی

نام و نام خانوادگی:
نام و تعداد کتاب درخواستی:

نشانی:

کدپستی:
تلفن:

شماره اشتراک مجله «اخبار ادیان» (در صورتی که مشترک هستید):